

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

นกกระจอกเทศเป็นสัตว์เศรษฐกิจชนิดใหม่ประเทศไทย ซึ่งมีถิ่นกำเนิดแถวทวีปแอฟริกา เป็นสัตว์ปีกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก และมีอายุยืนยาวนานถึง 60 - 70 ปี เริ่มให้ผลผลิตได้เมื่ออายุประมาณ 1 ปี สำหรับในประเทศไทยยังไม่มีหลักวิชาการหรือข้อมูลมากมายนัก เกษตรกรหรือผู้ประกอบการต้องเรียนรู้เองจากการลองผิดลองถูกและพึ่งพาข้อมูลจากต่างประเทศบ้าง ทั้งความรู้ทางด้านบริหารจัดการก็มีน้อย แต่ก็ยังมีผู้ลงทุนกับสัตว์เศรษฐกิจชนิดนี้มากมาย บางรายก็ต้องเลิกกิจการไปบ้าง แต่ก็ยังมีอีกหลายรายที่ยังดำเนินกิจการต่อไปอย่างมั่นคง สาเหตุที่ทำให้ต้องเลิกกิจการนั้นมาจากการระบาดของไข้หวัดนก ที่เข้ามาในประเทศไทย 2 รอบ แต่สาเหตุที่มีผู้เข้ามาลงทุนกับสัตว์เศรษฐกิจชนิดนี้ ก็เพราะนกกระจอกเทศเป็นสัตว์ที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจหลายอย่างที่มิได้มีประโยชน์ ทุกส่วนของนกกระจอกเทศนั้นมีมูลค่าทั้งหมด เช่น เนื้อที่สามารถบริโภคได้ มีโปรตีนสูง แต่คอเลสเตอรอลต่ำ หนังสามารถนำไปแปรรูปทำเครื่องหนังชนิดต่าง ๆ ได้ แม้แต่ไข่ที่ไม่มีเชื้อก็สามารถนำมาแกะสลัก ระบายสีให้สวยงามได้ และขนก็นำมาตกแต่งเสื้อผ้า ทำให้มีผู้คนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงมีผู้นิยมนำนกกระจอกเทศมาเลี้ยงในระบบฟาร์มกันอย่างแพร่หลาย ทั้งในสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส อิสราเอล ออสเตรเลีย และจีน เป็นต้น

ในประเทศไทยเริ่มสนใจเลี้ยงนกกระจอกเทศ และนำเข้ามาเลี้ยงในระบบฟาร์ม (Intensive Farming) ในปี พ.ศ. 2538 แต่ในปัจจุบันยังไม่สามารถผลิตลูกนกกระจอกเทศได้มากนัก ผู้เลี้ยงส่วนใหญ่นิยมนำเข้าลูกนกกระจอกเทศอายุ 1 วัน มาเลี้ยงมากกว่าที่จะทำการฟักไข่ เพื่อผลิตลูกนกเองในฟาร์ม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของกรมปศุสัตว์ ในปี 2541 ได้มีการนำเข้านกกระจอกเทศเป็นมูลค่าประมาณ 1.7 ล้านบาท ในปี 2542 ประมาณ 2.9 ล้านบาท ในปี 2543 ประมาณ 14.4 ล้านบาท จนในปี 2545 ยอดนำเข้าสูงสุดถึง 74.1 ล้านบาท และเริ่มหยุดชะงักในปี 2546 เนื่องจากการระบาดของไข้หวัดนกทั่วโลก นอกจากการนำเข้านกกระจอกเทศแล้ว ยังมีการนำเข้าไข่นกกระจอกเทศ ในปี 2541 ประมาณ 2.8 ล้านบาท และมากที่สุดในปี 2544 ถึง 6.5 ล้านบาท

จากสถิติการนำเข้านกกกระจอกเทศ และไข่ นกกกระจอกเทศ จะเห็นได้ว่ามีมูลค่าสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งในปี 2538 มีประชากรนก 2,815 ตัว แต่ในปี 2545 มีประชากรนกถึง 44,271 ตัว ซึ่งได้จากนกที่เพาะขึ้นเองในประเทศส่วนหนึ่งด้วย แต่ส่วนหนึ่งเป็นนกที่ได้จากการนำเข้า ส่วนผลผลิตที่ได้ นั้น มีส่วนน้อยที่จำหน่ายภายในประเทศ ส่วนใหญ่มักจะเป็นนกพันธุ์มากกว่าผลิตภัณฑ์อื่น ส่วนผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปแล้วจะส่งไปขายยังต่างประเทศ เช่น เนื้อ หนัง เครื่องนอ เป็นต้น

สาเหตุที่นกกกระจอกเทศมีชื่อ และเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย เกิดจากการที่กรมปศุสัตว์ได้พบว่านกกกระจอกเทศเป็นสัตว์ปีกอีกชนิดหนึ่งที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในประเทศไทย ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้นำนกกกระจอกเทศเข้ามาคั่นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาการเลี้ยงให้เหมาะกับเมืองไทย โดยอิงแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือเกษตรพอเพียง โดยไม่ต้องหวังเรื่องส่งออก แต่ช่วยลดการนำเข้า คือการสร้างผลผลิตนกกกระจอกเทศเพื่อการบริโภคเองภายในประเทศ ในสายตาของคนทั่วไปยังคงคิดว่าคนที่มีความรู้ความสามารถบริโภค หรือใช้ผลิตภัณฑ์ของนกกกระจอกเทศได้ เพราะการผลิตเกิดขึ้นน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการของตลาดโลก จึงยังมีราคาสูงอยู่

หน้าที่ของกรมปศุสัตว์ที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับนกกกระจอกเทศก็คือ การเพิ่มประชากรนกกกระจอกเทศ และศึกษาความเป็นไปได้ในการเลี้ยงนก ในสภาพการจัดการของคนไทย ในสิ่งแวดล้อมของคนไทย การให้ผลผลิตในแต่ละพื้นที่เป็นเช่นไร การปรับตัวของนกดีไหม การให้ไข่เป็นอย่างไร และนำลูกนกที่ผลิตได้ไปส่งตามภูมิภาคต่างๆที่เหมาะสม และศึกษาถึงผลผลิตต่อไปว่าเป็นอย่างไรรู้พื้นที่ใดให้ผลผลิตดีก็จะทำการเพิ่มประชากรของนกกกระจอกเทศในพื้นที่นั้น แต่พื้นที่ไหนให้ผลผลิตต่ำ ก็จะไม่นำมาให้เลี้ยง

และด้วยความพยายามของกรมปศุสัตว์ ก็ได้ผลสรุปออกมาเป็นที่น่าพอใจว่านกกกระจอกเทศสามารถเป็นสัตว์เศรษฐกิจชนิดใหม่ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 9 (2544-2549) แต่ก็ยังไม่เห็นว่าตลาดของสัตว์ชนิดนี้เติบโตเท่าที่ควร เรายังไม่เห็นเนื้อของสัตว์ชนิดนี้วางขายตามซูเปอร์มาเก็ต หรือตามร้านสะดวกซื้อต่างๆ จึงเป็นที่น่ากลัวว่านกกกระจอกเทศจะเป็นเช่นเดียวกับวัวอินดูบราซิล ตะพาน้ำ และนาคหนู เพราะวัวอินดูบราซิลตัดสินราคาทันทีที่ความสวยงามของใบหู ตา ตัว และหัว ส่วนตะพาน้ำ และนาคหนู ไม่สามารถหาตลาดที่รองรับได้ มีเพียงประเทศจีนประเทศเดียวเท่านั้นที่มีการสั่งซื้อ พอจีนยกเลิกการสั่งซื้อก็ทำให้ต้องเลิกกิจการกันไปหลายราย จึงเป็นที่น่าสนใจว่าอนาคตของสัตว์เศรษฐกิจชนิดนี้จะมีความโน้มของตลาดเป็นเช่นไร และพฤติกรรมในการบริโภคผลิตภัณฑ์จากนกกกระจอกเทศจะเป็นอย่างไร จึงได้สนใจทำการวิจัยในหัวข้อนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์จากนกกระจอกเทศในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์จากนกกระจอกเทศของผู้บริโภคที่มีคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาด กับพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์จากนกกระจอกเทศ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริโภคมีพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์จากนกกระจอกเทศแตกต่างกัน
2. ผู้บริโภคมีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์จากนกกระจอกเทศแตกต่างกัน
3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์จากนกกระจอกเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของประชากร
ประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์จากนกกระจอกเทศในประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้มีรายได้ปานกลางขึ้นไป ที่อาศัยทั่วทุกภูมิภาคในประเทศไทย
2. ขอบเขตของระยะเวลา ระยะเวลาในการศึกษานี้ ทำการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2548
3. ขอบเขตของตัวแปร
ตัวแปรที่ศึกษา เป็นดังนี้
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ
 - เพศ
 - อายุ
 - อาชีพ
 - การศึกษา
 - รายได้
 - ศาสนา
 - สถานภาพสมรส
 - ภูมิภาคที่อาศัย
 - ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

3.2 ตัวแปรตาม คือ

- พฤติกรรมในการซื้อ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการฟาร์ม นกกระเจอกเทศ
2. วางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค
3. ให้ทราบลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริโภคแต่ละกลุ่ม เพื่อนำไปปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาด ให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจสูงสุด

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

พฤติกรรมการซื้อ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริโภคทำการซื้อผลิตภัณฑ์นกกระเจอกเทศ โดยคาดว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ เช่น ซื้อผลิตภัณฑ์ชนิดใด ที่ไหน เมื่อไหร่ ซื้อเพราะเหตุใด ผู้ซื้อมีคุณลักษณะอย่างไร ใครมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ซื้ออย่างไร

ผลิตภัณฑ์จากนกกระเจอกเทศ หมายถึง สินค้าที่ทำจากนกกระเจอกเทศที่กิจการนำเสนอ ต่อตลาด โดยมุ่งสนองความจำเป็นหรือความต้องการของตลาดนั้นๆ ได้แก่

1. เนื้อ คือ ส่วนประกอบของนกกระเจอกเทศ ที่มีลักษณะสีแดงเหมือนเนื้อวัว สามารถนำมารับประทานได้
2. หนัง คือ ส่วนที่ห่อหุ้มร่างกายนกกระเจอกเทศ มีรูขุมขนหยาบ สามารถใช้ทำ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องประดับได้ มีราคาแพง
3. ขน คือ สิ่งปกคลุมร่างกายของนกกระเจอกเทศ เพื่อป้องกันความร้อน สามารถนำมาทำเครื่องใช้ เครื่องประดับตกแต่งได้
4. ไข่ คือ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากนกกระเจอกเทศ มีลักษณะกลมเหมือนไข่ไก่ แต่ใหญ่กว่า มาก สามารถนำมารับประทาน ทำภาชนะ และเครื่องประดับตกแต่งได้
5. ไข่มัน คือ ส่วนประกอบของนกกระเจอกเทศที่อยู่ระหว่างผิวหนัง กับเนื้อ มีหน้าที่ สะสมพลังงานให้แก่ร่างกาย สามารถนำมาทำเครื่องสำอางค์ได้
6. กระดูก คือ ส่วนที่เป็นโครงสร้างของนกกระเจอกเทศ มีแคลเซียมเป็นส่วน ประกอบหลัก นำมาป่นผสมกับอาหารสัตว์เพื่อเพิ่มแร่ธาตุได้
7. มูล คือ ของเสียที่เกิดจากการขับถ่ายของนกกระเจอกเทศ ใช้ทำปุ๋ยได้

8. นักพันธุ์ คือ นกกระทาจอกเทศที่มีความสมบูรณ์ทางร่างกาย ราคาขึ้นอยู่กับอายุของนก และสามารถนำมาผสมพันธุ์ได้ตั้งแต่อายุ 2 ปีขึ้นไป

DPU